

Святослав
МАТВІЙЧУК

Олена
ПЕВАНДОВСЬКА

ДЯДЬКО АНДРІЙ

Є ТАКИЙ ПАСТУХ У НЕМИЛЬНІ...

Невдовзі доля ще раз послабила свої сиром'ятні віжки. Побачивши, як бідують малі Шевчуки, місцеве колгоспне керівництво оформило Степаниду, Йосипа і Миколу в інтернат, що функціонував тут же, в Немильні. Крім них, в пансіоні мешкали ще двоє круглих сиріт. Правда, що саме позбавило життя їх батьків — той же голод чи щось інше, — ніхто не знав.

Що й казати, в інтернаті діти почували себе набагато краще. По-перше, тут годували. До того ж тричі на день. Тобто сніданки, обіди та вечері були абсолютно реальними та сприймалися на запах, колір і смак.

По-друге, колектив і вихователі. Вони зробили те, що виявилось не під силу Андрію, який хоч і старався, але не завжди прав, чистив і мив одяг та личка своїх сестри і братів. Втім, дивуватися тут, певно, нічого. Адже хлопець в силу власного віку просто не зміг замінити малюкам матір.

На жаль, в немильнинський пансіон зараховували тільки дітей до десяти літ. Тож Андрій туди не потрапив. А раз так, то треба йти в інше місце.

Оскільки світ для хлопця обмежувався тоді селом і околицями, він довго не розмірковував та напросився пасти худобу підсобного господарства, що належало місцевій військовій частині. Ясна річ, грошей малому ніхто не платив. Та це йому і не було потрібно. Адже військовики обіцяли годувати. До того ж не лише Андрія, а й малого Миколу, який часом навідувався до брата підкріпитись. Звичайно, в інтернаті він теж харчувався. Але тут, в тісній комірчині, що прилягала до солдатської їдальні, на сцену виступало інше. Тут починали діяти святі родинні закони. Тут Миколу зігрівало те тепло, якого він був позбавлений у пансіоні...

ГАРЯЧА КРОВ ВІЙНИ

Коли Андрієві виповнилось дев'ятнадцять років, про нього згадали у Новоград-Волинському райвійськкоматі. Мовляв, є такий пастух у Немильні, якому вже пора йти до армії. Тож призвали.

Служити потрапив до Москви, в один із мотострілецьких полків Першої Червонопрапорної пролетарської дивізії. Як і всі, бігав, стрибав, підтягувався. Як і всі, пройшов курс молодого бійця, освоїв нову на той час зброю — п'ятизарядний карабін. Як і всі, брав участь у військових маневрах. Словом, армійський вишкіл ніяких особливих несподіванок не приніс.

Збігло два роки. Восени сорок першого у Андрія закінчувався строк служби, і юнак вже обмірковував, куди податися після демобілізації. Планів назбиралося багато. Адже армія — не тільки військовий вишкіл, а й хороша школа життя. Тим паче тут, у столиці. Тож Шевчук — звичайний сільський хлопець, який до цього майже нікуди не виїздив, — мав вдосталь часу, аби увібрати той досвід і життєву кмітливість, котрими з ним ділилися інші солдати. Та доля, ніби насміхаючись, зробила все по-своєму, наперекір юнацьким мріям і сподіванням, які, мов ті пожовклі осінні листочки, були зім'яті, спалюжені та кинуті під ноги, в багно і грязюку. І сталося це 22 червня 1941 року.

Хоч сплило вже багато часу, але той день стоїть перед очима ще й зараз. Що цікаво — зовні він був схожий на решту червневих неділь. Як і раніше, припікало сонечко, на небі — ні хмаринки, дроти телефонної лінії, що проходила поруч з частиною, обліпили розімлілі від тепла і тиші горобці, над асфальтом, що залляв все довкола, піднімалось мерехтливе марево. І тільки на посту, який влаштували поблизу складів та куди заступив годину тому, не спостерігалось нічого динамічного. Аж раптом:

—...передаем важное правительственное сообщение. Сегодня, в четыре часа утра...

Стояв — і не відчував під собою ніг. Слухав — і наче нічого не чув. Коли ж мозок знову почав сприймати все адекватно, диктор перераховував міста, на які вже впали німецькі бомби. Машинально, з нечулістю автомата став лічити і собі:

— Один, два... десять... п'ятнадцять... двадцять дев'ять... Господи, скільки ж їх?!

Потім полк підняли по тривозі, солдати завантажились у машини, і колона рушила на захід.

На швидкій демобілізації та поверненні додому Андрій відразу ж поставив хрест. Ще б пак! Який дім, коли ворог топче твою землю! Крім того, солдат мав майже стопроцентну впевненість, що війна триватиме не місяць-два, а дуже і дуже довго. Та й малою кров'ю, про яку співалось у популярній перед нападом пісні, фашиста не розбити. Он він який — моторизований, з новою скорострільною зброєю, закутий в броню. Наче той Люцифер з пекла.

Такі невеселі думки лізли в голову майже всю дорогу. Вони були ніби прологом, сумним передчуттям того, що мало статися. Але рядовий Шевчук з притаманним йому від природи оптимізмом відкидав лихе геть. Попри все хотілося вірити в ліпше, надіятись на щось світле і тепле.

Але теплою на війні виявилась тільки кров.

(Продовження. Поч в №№ 1-2, 5).